

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Додул С. В.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студентка, факультет економіки та управління підприємництвом,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики та ММЕ

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Додул С. В. Ольвінська Ю. О. Вплив пандемії COVID-19 на людський розвиток в Україні. Обґрунтовано вплив пандемії COVID-19 на людський розвиток в Україні. Розглянуто дані статистики зміни Індексу людського розвитку під впливом пандемії COVID-19, по яким можна стверджувати, що пандемія не проходить безслідно і залишає неприємний слід на стані якості і рівня життя населення.

Ключові слова: пандемія COVID-19, коронавірус, Індекс людського розвитку (ІЛР), Валовий національний дохід (ВНД), людський розвиток

Dodul S. V. Olvinskaya J. O. Impact of the COVID-19 pandemic on human development in Ukraine. The impact of the COVID-19 pandemic on human development in Ukraine is substantiated. The statistics of changes in the Human Development Index under the influence of the COVID-19 pandemic are considered, according to which it can be argued that the pandemic does not pass without a trace and leaves an unpleasant trace on the quality and standard of living of the population.

Keywords: COVID-19 pandemic, coronavirus, Human Development Index (HDI), Gross national income (GNI), human development

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Додул, С. В. Вплив пандемії COVID-19 на людський розвиток в Україні [Текст] / С. В. Додул, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 8. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2022. – С. 82 – 86.

Постановка проблеми. Актуальність цієї теми полягає в тому, що пандемія коронавірусу, яка охопила світ у 2020 році, докорінно змінила життя людей. Причому зміни торкнулися роботи та доходів, і навіть таких речей, як спосіб життя, дозвілля і спілкування. Це одні з ключових показників якості життя населення, які базуються на комплексному врахуванні всіх існуючих складових рівня життя населення.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Загалом вивченням проблем вимірювання людського розвитку займалося багато вітчизняних науковців, серед яких Е. Лібанова, С. Пирожков, О. Грішнова

та ін. Проблематика визначення рівня та ступеня економічного та людського розвитку, що, у свою чергу, вимірюються за допомогою Індексу розвитку людського капіталу, розкривається у працях Р. Купера, С. Кузнеця, Б. Мілановича, Т. Пікетті, А. Сена, А. Ставицького, Д. Стігліца, Е. Райнерта, Й. Шумпетера та інші. Незважаючи на багаточисельні дослідження цієї проблеми, значна кількість її аспектів потребу постійного моніторингу та аналізу, адже людський розвиток є вихідною базою визначення економічного, соціального, трудового та політичного потенціалу країни, регіону чи населеного пункту.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Вибір даної теми дослідження обумовив той факт, що раніше не приділялось такої значної уваги впливу пандемії COVID-19 на здоров'я, освіту та доходи, сприяючи занепаду ключових сфер людського розвитку, що помітно у всіх країнах світу.

Мета статті. Висвітлити на основі статистичних даних Індексу людського розвитку (ІЛР), впливу пандемії COVID-19 на людський розвиток в Україні.

Виклад основного матеріалу. Пандемія COVID-19 спричинила значні зміни в життєдіяльності багатьох народів Європи, України та багатьох країн світу загалом. Це призвело до уповільнення економічного та людського розвитку в країнах по всьому світу, включно з ЄС. В Україні у 2020 році одним із головних чинників впливу на економічні процеси та людський розвиток стало поширення пандемії COVID-19.

Людський розвиток вимірюється показниками освіти, здоров'я та рівня життя в усьому світі. Вплив пандемії на ці показники сприяє зниженню рівня людського розвитку в Україні.

Таким чином, кумулятивний вплив усіх цих потрясінь може спричинити найбільше гальмування та можливу деградацію у сфері людського розвитку за весь період, відколи досліджується Індекс людського розвитку.

Індекс людського розвитку (ІЛР) (до 2013 року «Індекс розвитку людського потенціалу» (ІРЛП), англ. Human Development Index, HDI) – інтегральний показник, що розраховується щорічно для міждержавного порівняння і вимірювання рівня життя, грамотності, освіченості і довголіття, як основних характеристик людського потенціалу досліджуваної території. Він є стандартним інструментом при загальному порівнянні рівня життя різних країн і регіонів [3].

У деяких перекладах оригінального терміна Human Development Index (HDI) його також називають Індекс гуманітарного розвитку (ІГР).

При підрахунку ІЛР враховуються 3 види показників [3]:

- Очікувана тривалість життя – оцінює довголіття.
- Рівень грамотності населення країни (середня кількість років, витрачених на навчання) та очікувана тривалість навчання.
- Рівень життя, оцінений через ВНД на душу населення за паритетом

купівельної спроможності (ПКС) в доларах США.

Швейцарія очолює цьогорічний індекс із середньою тривалістю життя 84 роки, 16,5 роками навчання протягом усього життя та середньою зарплатою 66 000 доларів на рік.

На іншому кінці шкали знаходиться Південний Судан, де середня тривалість життя становить 55 років, люди проводять лише 5,5 років у навчанні протягом свого життя та заробляють лише 768 доларів на рік.

Рівень людського розвитку України з моменту її становлення як незалежної суверенної держави залишився майже незмінним. Значення ІЛР України за 2021 рік становить 0,773, що відносить країну до категорії високого людського розвитку, позиціонуючи її на 77 місці зі 191 країни та територій.

У період з 1990 по 2021 рік значення ІЛР України змінилося з 0,729 до 0,773, тобто на 6,0 відсотка., що робить її належною до країн високого рівня людського розвитку (74 місце серед 189 країн і територій). Вона ділить цю позицію з Гренадою, Мексикою, а також із Сент-Кітсом і Невісом (рис. 1).

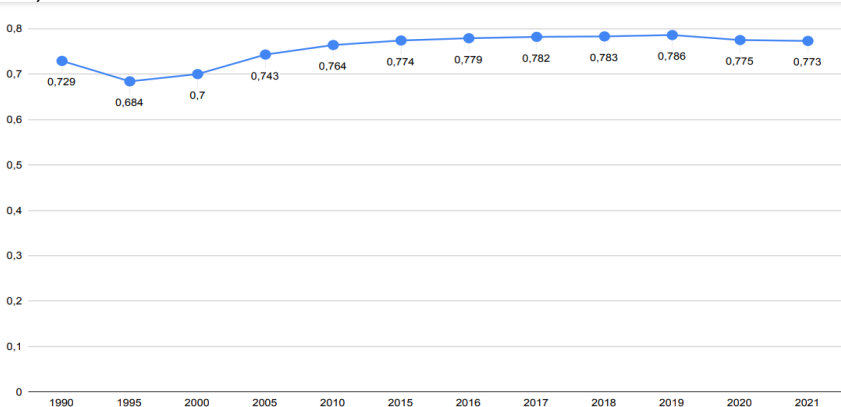

Рис. 1. Динаміка індексу людського розвитку України за період 1990-2021 рр.

Джерело: створено автором за даними [2]

З 1990 по 2021 рік очікувана тривалість життя при народженні в Україні змінилася на 1,8 року, середня тривалість навчання в школі – на 1,9 року, а очікувана тривалість навчання – на 2,6 року. З 1990 по 2021 рік ВНД на душу населення в Україні змінився приблизно на -21,0 відсотка [2].

Дивлячись на рівень Індексу людського розвитку за 2020 та 2021 роки, можна побачити, що пандемія не зникає та залишає неприємний відбиток на якості та рівні життя населення. Індекс людського розвитку у 2020 р. знизився на 1,40% у порівнянні з аналогічним показником в 2019 р. Вірус швидко перетинає кордони вздовж головних артерій світової економіки. Це виявилось слабкою стороною глобалізації. Пандемія

потрясла світову економіку, найбільше вдаривши по найуразливіших групах суспільства.

Що стосується освіти, враховуючи закриття шкіл і значну нерівність у доступі до онлайн-навчання, ПРООН оцінює, що в слаборозвинутих країнах 86% дітей молодшого шкільного віку зараз фактично не відвідують школу – порівняно з лише 20% дітей у країнах з дуже високим людським рівнем. показники розвитку.

Проте, забезпечивши рівний доступ до Інтернету для всіх громадян і заохочуючи дітей серйозно ставитися до науки та освіти в цілому, країни можуть скоротити розрив із лідерами у своїй групі розвитку, що є цілком реалістичним завданням, – існуючі прогалини в освіті, можна буде усунути, і уникнути в майбутньому [6].

Запровадження підходу, який зосереджується на рівності доходів, країн і верств суспільства, є цілком реальною метою. Наприклад, підраховано, що надання всім людям у країнах із низьким і середнім рівнем доходу доступу до Інтернету витратить лише 1% коштів, які світова спільнота планує витратити на подолання наслідків COVID-19 [2].

Загальна кількість людських втрат через пандемію COVID-19 в Україні перевищила 110 505 людей, хвилями за хвилями ці втрати перевищують ці данні. В наслідок цього глобальні показники доходів на душу населення в цьому році, як прогнозується, зменшиться на 4% (табл. 1.).

Таблиця 1

Поточна статистика по коронавірусу на 29.11.2022

Показник	Осіб	%
Населення	41 130 тис.	-
Всього інфіковано	5 336 293	13,0 %
Смертельні випадки	110 505	2,1 %
Видужали	5 210 347	97,6 %
Наразі хворіють	-	-
Зроблено тестів	32 603 805	-
тестів на 1 млн.	754 855	-

Джерело: складено автором за даними [4]

Можна передбачити, що падіння людського розвитку буде набагато глобальнішим у країнах, що розвиваються, оскільки їм буде важче впоратися з соціально-економічними наслідками пандемії, ніж багатим країнам [2].

Загалом рівень людського розвитку в Україні можна розділити на два періоди: «до» та «після» пандемії COVID-19. У період карантину можна спостерігати багато неприємних наслідків, які є наслідком численних недоліків у політичній, демографічній та соціально-економічній системах країни. Світ уже не такий, яким був раніше – бідність, кліматичні умови, що змінюються, хибна політична система, високий рівень суспільної байдужості, нерівність і соціальна незахищеність зробили нас дуже

Українці під час пандемії COVID-19 стали більше їсти і менше рухатися, визнають дієтологи. Хтось більше їсть через те, що працює з дому. ВООЗ визначає поширеність надмірної ваги у світі як епідемію: майже 40% населення планети страждають від надмірної ваги та ожиріння, і за останні роки від ожиріння та пов'язаних із ним захворювань померло набагато більше людей, ніж від голоду. В Україні ситуація ще гірша: майже 60% дорослих мають надлишкову вагу, а кожен четвертий страждає ожирінням. А найбільшою статтею витрат середнього сімейного бюджету є харчування, на яке витрачається 48% усіх грошей, свідчать дані Укрстату [1].

Українське суспільство виявилось неготовим до пандемії та карантинних обмежень і як наслідок ситуація із зайвою вагою лише погіршується. На нашу думку, глобальна пандемія змусила жителів України да і всього світу задуматися про свій спосіб життя, звички та здоров'я в цілому.

Висновок. Пандемія COVID-19 стала ключовим фактором падіння глобального Індексу людського розвитку. Експерти ООН вважають, що однією з найважливіших причин того, чому Індекс людського розвитку продовжить падати в у 2022 році, є війна, розв'язана, російською федерацією проти України, а також відчутний вплив на зниження цього показника все ще матиме і пандемія COVID-19, а також глобальні кліматичні зміни. Для повернення до рівня докризового Індексу людського розвитку належить пройти досить тривалий процес відновлення. Загалом майже всі фактори, які відбуваються в державі та світі, так чи інакше впливають на життя людей і розвиток людини.

- Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 29.11.2022 р.)
- Індекс людського розвитку (ІЛР). URL: <https://hdr.undp.org/data-center/specific-country-data#/countries/UKR> (дата звернення 29.11.2022 р.)
- Індекс людського розвитку. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81_%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_ (дата звернення 29.11.2022 р.)
- Коронавірус в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/coronavirus/ukraine/> (дата звернення 29.11.2022 р.)
- Україна демонструє прогрес у людському розвитку. URL: <https://www.unian.ua/society/10786850-ukrajina-demonstruye-progres-u-lyudskomu-rozvitku-nezvzhayuchi-na-zbroyniy-konflikt-na-donbasi-on.html> (дата звернення 29.11.2022 р.)
- COVID-19 – збільшувальне скло нерівності. URL: <https://rubryka.com/2020/05/24/cherez-covid-19-indeks-lyudskogo-rozvytku-znyzhuyetsya-vpershe-z-1990-roku/> (дата звернення 29.11.2022 р.)